

ANTON MARTIN

po božjem usmiljenju Layantinski škof vse Verne
svoje škofije lepo v Gospodu pozdravim in Vam
vse dobro iz serca želim.

Povabim Vas, preljubi moji! v imenu Jezusa in svete cerkve na hojo za Kristusam; ali ne jaz, sam usmileni Jezus Vas vabi, rekoč: „Ako hoče kdo za menoj priti, naj zataji sam sebe, in naj hodi za menoj.“ (Mat. 16, 24.) Naj bi pa Jezusa začuli in nas zapeljiv svet s svojim trušem in veseljanjem za božjem Pastirjem hoditi sosebno v svetih časih ne motil, nam je naša mati sv. kat. cerkva peto cerkveno zapoved dala, rekoč: „Ne obhajaj gostije (ženitve) o prepovedanih časih!“ Oh, naj bi vsi verni te glas svoje ljube matere zaslišali, prav razumeli ali zastopili, in vestno peto cerkveno zapoved dopolnili! Ova zapoved nas uči posvetno veselje tako uživati, da bo nam večasno srečo in v izveličanje večno. Le poslušajte! Kdaj ne smemo gostij ali ženitvanskega veseljanja imeti?

Od prve adventne nedele do sv. 3 kraljev, in od pepelnice srede do prve nedele po veliki noči, kajti so ti dnevi sveti, Bogu in izveličanju naše duše posvečeni. —

Kadar se v svetem adventnem času glas vpijočega v pušavi povzdigne: „Pripravljajte Gospodo vo pot!“ se ne spodobijo posvetne glasbe ali muzike glasovi. Kadar se ob Jordanu sv. Joana kerstnika opominvanje začuje: „Delajte pokoro! božje kraljestvo se bliža!“ tisti čas se ne spodobijo gostiti, ne ženitvati. Vidimo v svetih božičnih dnevih pastirce hiteti k Betlehemskega hlevu, modre na kolenih novo rojenimu detetu darovati, ne smemo mi po časnih dobrovoljah hoditi, in v posvetno zamišljeni gnade polno rojstvo Jezusovo zamuditi, kakor Herodež in ves pregrešen Jeruzalem z njim. — Nas sveta mati kat. cerkva v postnem času za Jezusam našem odrešenikom na kervavo pot v Jeruzalem, na oljsko goro in strašno golgato pelja, gledati Jezusovo bitko terplenje, premisliti svoje pregrešno življenje, ne smemo kristjani v tem svetem času na dobre volje zahajati, in rastresati svete misli med zapeljive reči. Sveta mati kat. cerkva je postavila te svete dni za svete ljudi, da se očistimo in spokorimo, ter obhajamo s Jezusom, svojim nebeškim ženinom sveto veselo veliko noč

do vesele bele nedele. — Ne spodobi se pa tudi o svetih kvaternih tednih, v križevem tednu in ob svetih bilah velikih svetkov (praznikov), ne v svetih nedelah in zapovedanih praznikih posvetno razsajati in veseljevati, Bogu in duši sveti čas jemati in ga dajati hudemu. Prav in modro je torej sv. kat. cerkva že v starodavnih časih (368) sklenila, in v svetem Trid. zboru ponovila peto cerkveno zapoved, rekoč: „Svet cerkveni zbor zapove, de od perve adventne nedele naš. G. J. K. do sv. 3 kraljev, in od pepelnice do perve nedele po veliki noči staronavadno prepoved slovesnih gostij (ženitva) vsakdo skerbno in zvesto derži.“ (Sej. 24. p. 10). —

Pokaj nam sv. mati kat. cerkva v prepovedanih časih ženitensko veseljevanje prepoveda? Za to, kajti nihče ne more dvema gospodoma ob ednem služiti in prav vstreči, se postiti in gostiti, pokoro delati in pa rajati. Posvetne gosti ne gredo v posti, ne v svetih Gospodovih dneh, koje so dolžni verni kristjani s molitvijo, svetim premišlovanjem, s postam in drugimi dobrimi delmi posvečevati. Naj si je ravno svet zakon po nauku naše sv. cerkve velik zakrament, in torej njega prijema, vredna sveta poroka, izveličansko djanje, nje vender sv. cerkva o prepovedanih časih razun posebne sile ne pripusti, kajti ženitva in možitva ni brez raztrese in posvetne skerbi, ter kristjane v posvečevanju svoje duše mudi, po besedah sv. Pavla, ki pravi: „Kdor je brez žene, skerbi za to, kar je Gospodovo, kako bi Bogu dopadil; kdor je pa oženjen, skerbi za to, kar je posvetno, in je razdelen. — Ravno tako tudi žena.“ — Ravno v ovem namenu sv. Pavl clo zakonskim za take čase dober svet daja, ako sta obdva pri volji, da se drugi drugega varjeta na čas, in se v post ali v molitvo podasta (ter živita kakor bi vdana ne bila). — Kako čisto in tresno naj toraj bo v teh svetih časih posta in molitve kristjanov življenje po besedah Kristusovih, ki veli: „Varujte se, da vaše serca ne bodo preobložene v požrešnosti in pijanosti in časnih skerbeh, in da dan (sodbe) nagloma nad vas ne pride. — In kakor se je godilo v dnevih Noeta, tako bo v dnevih Sinu človekovega. So jedli in pili, so se ženili in možile do dne, ko je šel Noe v barko, in je potop vse pokončal. (Luk. 21, 24. 17, 27.) — Torej so grehi o svetih časih in Gospodovih dnevih storjeni dvakrat veliki smertni grehi. Kaj pa nam je v teh prepovedanih, svetih časih storiti? Za Jezusom hoditi, ki se je v pušavi 40 dni in noči s sv. postam in molitvijo na odrešenje sveta pripravljaj; — za Jezusom iti v Jeruzalem in premišlevati, koliko je on storil nas izveličati, kako malo pa mi storimo zadoseči, kar nam je Kristus zaslužil.

Popraviti imamo v svetih časih, kar smo drugekrat pozamudili, otresti prah pregrešniga sveta, očistiti serce hudobnih želj, in okinčiti dušo s svetimi čednostmi in dobrimi delmi. Vsak hišni oče ali mati naj zbere o teh svetih večerih svojo družino, in jim bere ali da brati bitko terplenje Kristusovo, ali iz življenja svetnikov, ali svet postni evangelj; tudi iz katehizma kako stran za pripravo na velikonočno spoved in sveto obhajilo. Naj kako sveto pesm zapoje, potem vsi skupaj pokleknejo, in saj eden odstavek svetega roženkranca tako odmolijo, da bodo v petih dnevih celega doveršili. Vsaka kerš. hiša naj bo o teh svetih časih Bogu posvečena cerkev, vsak hišni gospodar skerbni dušni pastir svoje družine; zakaj Gospod je blizo njim, kateri ga išejo, in božji angeli tam prebivajo, kder se lepo Bogu služi. Še lepše Bogu služiti imamo v svetih časih v cerkvi božji, obiskovaje svitance (zornice) adventni čas, in svet križev pot postni čas, objokovati svoje pregrehe, zatirati svoje hudobne navade; se preroditi v rojstvu Jezusovem in obleči novega človeka pravičnosti in svetosti; vstati iz groba pregrešnega življenja za sveto veliko noč, in obhajati s Jezusom veselo vstajenje. Oh, koliko djanja, koliko skerbi za večne reči o teh prepovedanih časih za vsako keršansko dušo! Taki časi so Bogu prijetni časi, taki dnevi so dnevi izveličanja, so setva za večnost, so žetva za svete nebesa. In kar bomo tukaj vsejali, to bomo tamkaj želi; kdor bo po malem vsejal, bo tudi tam po malem žel. Kdor bo pa posebno take dni v meso pregrešniga življenja sejal, bo tudi od tega pogubljenje žel. Ne daj Bog tega!

Kaj ne smejemo kristjani dobre volje biti, ne se razveseliti? Pošteno, pravično veselje ni prepovedano, temuč priporočeno od sv. Pavla, ki veli: „Veselite se vselej v Gospodu; še enkrat vam rečem, razveselite se; pa vaše pošteno veselje naj bo vsim ljudem znano; Gospod je blizo.“ Tudi vsmileni Jezus je bil na svatovšini v Kani Galilejski vesel, ter je svatom veselje pomnožiti vodo v vino spremenil. — Lepo je svojim gostijo služiti, in tudi po zamoženju dolžnost; ali vaši svatje imajo biti pošteni, keršanski ljudje, vaše gostarije kratke, vašemu premoženju primerjene, brez vse potrate in nezmernosti, brez vsega hrupa in greha, da bode tudi vsmileni Jezus vaš svat, mati Maria s svetim Jožefam vaša vesela tovaršija. Tako sv. kat. cerkev uči, in v svetem Tridentinskem zboru škofam naroča, naj skerbijo, da se ženitnine ali gostije spodobno in pravično obhajajo, zakaj zakon je sveta reč, in se ima ravno za tega del v vsem sveto obhajati.

Sveta kat. cerkev tudi dobro voljo zunaj prepovedanih časov rada vernim dovoli, samo da dobrovoljci ne pozabijo, da so

kristjani, in so le po keršansko židane volje. Kolo se steče, ako se v pravem času ne namaže, človek opeša in onemaga, ako si večkrat ne odehne, in ne razveseli. Veselo serce podaljša naše dni; ali naša dobra volja ima biti za dušo in truplo ozdravilo, ne vgonobilo. Tude nedolžno veselje človeka vgonobi, kadar predolgo — cele dni in noči terpi. Ne na dni ali cele noči, le na ure naj terpi kristjanom židana volja. Svoji dolžnosti stanu, službi božji, ali potrebnimu počitku za dobro voljo čas jemati, bi bilo krasti ali Bogu ali pa našemu zdravju; vsaka reč mora svoj čas imeti. „Ako vse po željah svojega serca storiš, si ti bodo sovražniki tvoji smejali: uči sv. Duh. Varuj se na velikih ali malih gostarijah svoje veselje imeti; zakaj večidel se pri njih greši; po takem bi dnarje za velike obresti na posodo jemal, in obožal.“

Poslušajte, kako so prvi kristjani svoje dni gostije obhajali! „Naše gostije (pravi stari cerkveni pisec Tertulian) so se imenovale ljubave (Agape). Kajti vemo, da Bog naj rajši vbožce ima, za to tudi za nje pred vsem oskerbimo, kakor premoremo. Se pa naše gostije iz blagega namena napravijo, se tudi v lepem redu in pošteno obhajajo. Ne terpimo na gostii, česar bi se ne spodobilo. Poprej ko se k mizi vsedemo, dušo s nebeškoj hranoj poživimo, s molitvijo, katero Bogu opravimo. Ne jemo več, kakor za potrebo, pijemo samo toliko, kakor se ljudem spodobi, kateri za svojo čistost skerbijo. Povableni so tako dobre volje, da ne pozabijo, da Bog vse sliši, kar govorijo. Po obedu si roke vmijemo, sveče prižgemo, in se k božji hvali povzdignemo, ter psalme ali svete pesmi pojemo, kakor kdor zna in ga serce pelja. Kakor se miza s molitvijo prične, se tudi konča. Od mize ne gremo se pretepat, kerv prelivat ali pa gerde burke vganjat, ampak kakor se pošteno snidemo, se tudi pošteno razidemo, in gremo vsak na svoj dom kakor kristjani, ne toliko siti telesnih jedi, kakor nahranjeni nebeškega živeža svete spodobnosti in podučjenja.“

Tako so kristjani svoje dni dobro voljo imeli, in so bili v Gospodu veseli; kako je pa pri nas? Svetejši ko je čas, huje pregrešne so po mnogih krajih dobre volje posebno mladih, razujzdanih ljudi; in če ravno ne v adventu in postu — se v svetih nedelah in svetih praznikih, po cerkvanju in shodih naj več razsaja, pijanje, raja in greši, tako da sv. Avguštin govori: „Bolje bi bilo orati, kakor pa rajati v takih svetih dnevih;“ zakaj: „Otroci pri igrah skačejo, boben in citre nosijo, ter se glasne godbe ali muzike veselijo, svoje dni v dobri volji prežive; alj ko bi trenul, padejo v grob,“ pravi pravičen Job. Tako veseljanje ni veselje nebes, ampak radovanje peklenškega brezdna, ki po besedah Jzaija preroka svoj trebuh razprostira, in brez mere

široko svoje gerlo odpira, ter požira take razberzdane ljudi. „Kakor ribič na ternik ribe lovi, pravi sv. Bernard, tako lovi hudi duh ljudi na pregrešni dobri volji.“ Bog vas ovarji takih dobrih volj in veselje vsak čas, posebno pa v svetih nedelih in zapovedanih praznikih; one prineso časno in večno nesrečo. Ako meni, mladi ljudje, ne verjamente, žalostno, resnično prigodbo poslušajte!

O času svetega škofa Eligia (okolj leta 600 po Kristusu) je bilo plesati ali rajati strašna, huda razvada. Sv. Eligi je imel ples za grešno djanje, in si je vse prizadel rajanje opovreči. Pridiguje in svari, prosi in žuga, kajti Bog prešerne plesavce ojstro kaznuje, kakor razujzdane Izraelce, kateri so krog zlatega teleta plesali, in jih je bilo eden dan 23,000 plesavcov in plesavk pobitih. Ali dobrovoljci niso svarjenja porajtali, so svetega škofa zasramovali in še bolj plesali. Na svetega Petra in Pavla praznik so blizo njegovega prebivališa ples napravili, treskali in trušali, da je bila groza. Sv. Eligi se pravično razserdi, v sredo njih stopi, jih pokrega in zapove tiho djati. Ali dobrovoljci ga zasmehujejo, imenujeju bedaka in le rajajo. Sv. škof se pa tega ne vstraši, temuč svoj glas povzdigne, in ljudem s očitno šiboj božjoj žuga, ako od plesa ne henjajo in se ne spokorijo. Namestu vbogati se plesavci in plesavke še huje vnajejo in priganjajo godce, rekoč: „Le dobro delajte in nam še novo naredite!“ — in tako skakajo kakor bi obsedeni bili. Svetega škofa prevelika žalost opeče; on k nebesam svoje oči povzdigne, v pričo ljudstva poklekne, se jame milo jokati in izdihovati, ter to reč Bogu izroči. In pogledjte čudo! Bog, kateri se ne da hudobnemu ljudstvu zasramovati, ne zasmehovati svojih služavnikov, prepusti dobrovoljce hudemu v oblast, in pri trideset jih izdivja, se brez pameti v kroge verti in tuli, da jih je bilo videti groza, in so jih morli na rokah in nogah vkleniti. Edno celo leto je to njih divjanje terpelo. Na obletnico svetiga Petra ie Pavla jih reče sv. Eligi v cerkvo pripeljati, jim ojstro pridigo naredi in ljudstvo k pokori opominja. Vse se solzi, pokoro in poboljšanje obljubi. Sv. Eligi s vsim ljudstvom poklekne, za obsedene prosi, in ko bi trenul, jih hudi duh zapusti, njih terplenje henja in oni sopet mirno živijo.

Bog bodi milostiv razpušenim dobrovoljcom, kateri ob svetih časih nespodobno veseljujejo; tudi njim se hoče pregrešen smeh prej ali poznej v jok premeniti.

Hočemo, kristjani, Jezusovi biti, ne smemo jarm satana nositi. ne peklu, temveč nebesam veselje delati. Veselo serce vam torej vošim, preljube moje ovčice, pa tudi poštene dobre volje, to da v Gospodu. „Veseli se, mladina, v svoji mladosti, in naj bo veselo tvoje serce, pravi sv. Duh; ali vedi,

da te hoče Gospod za vse to na sodbo postaviti.“ — Ali te-
daj jeste, ali pijete, ali kaj drugega delate, vse k časti
božji storite,“ uči sv. Pavl; in tako bo prav.

Se bote vselej pošteno v Gospodu veselili, v vsih svetih
časih in dnevih posvetne dobrovolje opustili, in pošteno posvečo-
vali Gospodove dni, vam hoče svet post v izveličanje biti, kte-
rega vam za to leto 1853 v imenu svete matere kat. cerkve
oznamim.

I.

**Vsi verni Lavantinske škofije se imajo mesojeje
zderžati:**

1. Vsak petek celega leta;
2. Vsako kvaterno sredo, petek in saboto;
3. Na pepelnico in štiri posledne dni velikega tedna;
4. Na bilo pred Binkoštni, pred sv. Petrom in Pavlom,
vsaboto pred velikoj Gospojnicoj alj velikoj Mašoj,
pred vsemi Svetmi, pred divicoj Marioj v adventu,
in v saboto pred Božičem.

II.

1. Vse druge postne dni, tudi o sabotah (razun zgorej izu-
zetih) je mesenega vživati dovoljeno, ako kdo v imenu
božjem hoče. Ima pa za to moliti vsak tak dan tri Oče-
naše, tri Češena si Maria in pa apostolsko vero v čast
terplenja Kristosovega.
2. Ta molitva se naj opravi v družbi domačih, prav po-
božno, v duhu pokore, in če mogoče, na glas. Tudi
naj vsakdo, kakor premore, v bogaimo daja. Se ho-
češ in zamoreš pa tudi te dni v duhu pokore mesojeje
zderžati, bolje storiš, le drugih ne zaničuj, da se po
dovolenju svete cerkve mesenine poslužijo; ti, ki meso
ješ, pa žaluj, de se popolnoma ojestro postiti ne moreš.
3. Bolnikom mesene jedila dovoliti imajo domači duhovski
pastirji in spovedniki oblast, kedar zdravitelj (vrač)
svetje ali naroči. Boletni ljudje, ktere za žive dni me-
seno jesti slabost sili, si naj to dopuščenje po svojih
duhovnikih od škofijstva izprosijo.

4. Kdor dovoljbo ima v terdo zapovedanih postih mesa jesti, si je pa dolžen v živežu pritergati, če ga starost, bolezn ali kak drug pravičen uzrok ne izgovori. Si pa primoran se obtešiti alj živeža vzeti, dajaj obilnej milošne, bolj pridno moli, rajši božjo besedo poslušaj, odpusti svojim sovražnikom, se z njimi spravi in zado-mesti, kar se postiti zamudiš.

III.

Vsi verni se imajo terdo postiti, to je v živežu pritergati, in le enkrat na dan nasititi se:

1. Vsak dan štiridesetdanskega posta razun nedelj;
2. Vsako kvaterno sredo, petek in saboto;
3. Vsako sredo in petek v adventu (na mestu apostolskih bilj);
4. Na biljo pred Binkoštimi, pred sv. Petrom in Pavlom, pred velikoj Gospojnicoj, pred vsimi Svetniki, pred devicoj Marioj v adventu in pred Božičem alj rojstvam Jezusovim.

Verni sini in hčere svete matere kat. cerkve! ste danes materni glas zaslišali, nikar da bi serce svoje oterdili. Kakor bote vi svojo mater tako bo vslišal Oče nebeški tudi vas. Kdor cerkve ne poslušaj, naj ti bo kakor hajd in očitni grešnik. Kteri se pa po tem nauku ravnajo, mir in milost bodi nad njimi. Amen.

Pri sv. Andreju 12. januara 1853.

Anton Martin,

Lavantinski škof.

538

4. Kdor dovoljno ima v terbu zapovedanih postnih
jeudi, si je pa dolžen v živem prileganju, da ga slabo
bolena ali lahka življenjska narava ne izgovori. Če pa
primoran se občuti ali živeti vneti, dajati obilnoji mi-
lošne, bolj pridno moliti, kajti božje besede postajajo
odpusti svojim sovražnikom, če v njihni stvari in raba-
mesti, kar se postiti zamudi.

III

Vsi verini se imajo terdo postiti, to je v živem pri-
stojnosti, in le enkrat na dan nasititi se:

1. Vask dan štiridesetanskega posta razum nehaj;
2. Vask kvaterno ardo, petek in sabota;
3. Vask ardo in petek v adventu (na mešni spozna-
kih listih);
4. Na biljo pred Binkoštim, pred sv. Petrom in Pavlom,
pred velikoj Gospojinost, pred vami Svetniki, pred
devicij Marij v adventu in pred Božjem ali rojstvom
Jezusovim.

Verini imi in hčere svoje
materni glas vasiljati, nikar da bi se
vi svojo mater tako ne vatali. Če
ne postuša, naj ti do kakor rajd in oštini grešnik. Kteri
se pa ho tem nauku ravna, mir in milost hodi nad njim.

Anton Martin

Ljubljanski škof

Anton Martin
Ljubljanski škof
Tudi av. Andreja 13. januarja 1843.